

EFRO
EUROPEES FONDS
VOOR REGIONALE
ONTWIKKELING

**PRAKTISCHE GIDS
SUBSIDIABILITEIT
&
PROJECTUITVOERING**

Europa investeert
Vlaanderen groeit

Europese Unie

DISCLAIMER:

DEZE GIDS IS EEN MOMENTOPNAME VAN DE MOMENTEEL VAN TOEPASSING ZIJNDE REGELS.

DE MANAGEMENTAUTORITEIT EFRO KAN DEZE GIDS AANPASSEN AAN NIEUWE WETGEVING, REGELS OF INZICHTEN.

Inhoudsopgave

1. ALGEMENE PROJECTUITVOERING	4
1.1. PROMOTOR / COPROMOTOR	4
1.2. PROJECTADMINISTRATIE	4
1.3. RAPPORTERING EN CONTROLE.....	5
1.4. BEGELEIDINGSCOMITÉ.....	6
1.5. WIJZIGINGEN.....	7
1.6. PROMOTIE EN PUBLICITEIT	8
1.7. TERUGVORDERING VAN EFRO-STEUN.....	8
2. ALGEMENE SUBSIDIABILITEITSREGELS	8
2.1. ALGEMENE REGELS	8
2.2. NIET-SUBSIDIABELE UITGAVEN.....	10
2.3. TERMIJNEN	10
2.4. VEREENVOUDIGDE KOSTENOPTIES.....	11
3. SUBSIDIABILITEITSREGELS KOSTENRUBRIEKEN	11
3.1. RUBRIEK INVESTERINGEN.....	11
3.2. RUBRIEK PERSONEELSKOSTEN.....	14
3.3. RUBRIEK WERKINGSKOSTEN	16
3.4. RUBRIEK OVERHEAD.....	17
3.5. RUBRIEK EXTERNE PRESTATIES.....	17
3.6. PROMOTIE EN PUBLICITEIT	18
4. SPECIFIEKE THEMA'S.....	19
4.1 OVERHEIDSOPDRACHTEN	19
4.2. STAATSSTEUN.....	20
4.3. INKOMSTEN	20
4.4. BTW.....	25
4.5. AANKOOP VAN TWEEDEHANDS MATERIEEL	26
4.6. CASH BETALINGEN	27
4.7. INTERNE FACTURATIE BINNEN EEN ORGANISATIE OF KOSTENVERREKENING	27
4.8. UITGAVEN VOOR RECHTSBIJSTAND	27
4.9. UITGAVEN VAN OVERHEIDSDIENSTEN	27
4.10. EIGEN INBRENG	28
5. OPSPORING EN MELDING VAN ONREGELMATIGHEDEN EN FRAUDE	28

Voorafgaande noot

Algemene Europese regelgeving inzake staatssteun, milieu, gelijke kansen, overheidsopdrachten, publiciteit en publieke financiering (goed financieel beheer, 'value for money', investeringslogica, effectiviteit, legaliteit) is steeds van toepassing en prevaleert op de regels opgenomen in deze gids.

1. Algemene projectuitvoering

1.1. Promotor / copromotor

Een project is een samenhangend geheel van activiteiten waarvoor een financiële bijdrage wordt gevraagd vanuit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (hierna EFRO) in het kader van het programma 'EFRO Vlaanderen 2014-2020'.

Een EFRO-project wordt uitgevoerd door een promotor en eventueel copromotor(en). Dit kunnen enkel rechtspersonen zijn (publieke of private rechtspersonen).

De promotor is de rechtstreekse verantwoordelijke voor de uitvoering van het EFRO-project en is enig aanspreekpunt met betrekking tot het project.

Copromotoren voeren bepaalde delen van het project uit en kunnen hiervoor de gemaakte kosten inbrengen in de financiële rapporteringen (via de promotor) en dus een deel van de EFRO-subsidie ontvangen (eveneens via de promotor). Copromotoren en promotoren kunnen niet in een onderlinge dienstverlenersrelatie staan met elkaar (geen onderlinge facturatie mogelijk).¹ Copromotoren moeten voorzien zijn in het goedgekeurde project.

Europese regelgeving (waaronder milieu, gelijke kansen, overheidsopdrachten, staatssteun, publiciteit en publieke financiering) en de bepalingen opgenomen in deze gids zijn van toepassing zowel voor de promotor als voor de copromotoren. De promotor verbindt zich door de ondertekening van de projectovereenkomst tot naleving van de regels. De promotor en copromotoren sluiten op hun beurt binnen de 30 dagen na ondertekening van de projectovereenkomst een samenwerkingsovereenkomst af waarin de wederzijdse rechten en plichten bepaald worden. Een kopie van deze overeenkomst moet aan de Managementautoriteit worden bezorgd.

1.2. Projectadministratie

De promotor houdt een overzichtelijke en geordende projectadministratie bij met het oog op:

- een doeltreffende beheersing van de projectkosten;
- het verschaffen van gedetailleerde en overzichtelijke financiële rapporten;
- het opstellen van de vereiste inhoudelijke voortgangsrapporten en het eindrapport;
- een efficiënt verloop van de controles (promotor kan de project-gerelateerde bewijsstukken snel uit het algemene klassemment halen door middel van een goed identificatiesysteem).

De projectadministratie bevat minimaal het volgende:

- de ondertekende samenwerkingsovereenkomst tussen promotor en copromotoren;
- alle correspondentie betreffende het project;
- alle relevante bewijslast (gunningsdossiers, originele facturen en betaalbewijzen, andere boekings- en bewijsstukken, bewijzen van gevoerde promotie en publiciteit, arbeidscontracten, loonfiches, tijdsregistraties, ...);

---

¹ Gezamenlijk gebruik maken van de dienstverlening van een externe partij of bijvoorbeeld gezamenlijk aankopen van goederen is wel mogelijk

De documenten worden bewaard in de vorm van originelen of gewaarmerkte kopieën van de originelen, dan wel op algemeen aanvaarde gegevensdragers, met inbegrip van elektronische versies van originele documenten of documenten waarvan uitsluitend een elektronische versie bestaat. De bewaarde versies moeten aan de nationale wettelijke eisen voldoen en er moet voor auditdoeleinden op kunnen worden vertrouwd.

Alle ondersteunende documenten betreffende het EFRO-project blijven gedurende tien jaar ter beschikking. De periode van tien jaar start vanaf het einde van het jaar waarin het eindsaldo werd betaald².

Alle uitgaven en ontvangsten met betrekking tot het EFRO-project worden geboekt conform de boekhoudkundige normen. De boekingen gebeuren op aparte rekeningen of zijn op een overzichtelijke manier terug te vinden in de boekhouding. De promotor kan een analytische identificatie toepassen of kan het EFRO-projectnummer relateren aan de diverse boekingen.

1.3. Rapportering en controle

De promotor rapporteert om de 4 maanden over de inhoudelijke en financiële voortgang³. Het niet voldoen aan de rapportageverplichting, onvolledige of onduidelijke rapporten kunnen leiden tot niet-betaling van de gevraagde EFRO-steun. Indien ten opzichte van het vorige kwartaal geen wijzigingen te melden zijn, dient dit eveneens te worden gemeld.

Uiterlijk vier maanden na de beëindiging van het project dient de promotor zijn saldoaanvraag en het inhoudelijke eindrapport in. Het eindrapport moet een overzicht geven van de projectdoelstellingen, de ondernomen acties en vooral de bereikte resultaten. Het moet zodanig zijn opgesteld dat het een apart leesbaar document is. De gerapporteerde eindwaarden van de indicatoren moeten voldoende worden toegelicht (eventueel via aparte bijlage) zodat de correctheid van de gegevens kan beoordeeld worden.

De promotor rapporteert de gemaakte en betaalde kosten via de EFRO-toepassing en bezorgt de bewijsstukken. Kosten kunnen pas ingediend worden na het afsluiten van de projectovereenkomst. De promotor is verantwoordelijk voor het verzamelen van de bewijsstukken en het indienen van de kosten gemaakt door hem zelf en de eventuele copromotoren⁴. De copromotor levert tijdig de nodige input aan de promotor wat betreft de financiële en inhoudelijke rapportering. De promotor geeft bij het indienen van de kosten aan wie de kost gemaakt heeft (om de bepaling van de exacte subsidie per partner mogelijk te maken).

Na het uitvoeren van de nodige administratieve controles en op voorwaarde van voldoende beschikbare Europese middelen, wordt de betaling uitgevoerd op rekening van de promotor. In geval van ontbrekende bewijsstukken of onduidelijkheden vraagt de dossierbehandelaar bijkomende inlichtingen op bij de promotor. Hierdoor wordt de behandelingstermijn onderbroken. De behandeling van de rapporten gebeurt op basis van het totaaloverzicht van de kostendetailering en niet op basis van de afzonderlijke kostendetailering per projectpartner (de Managementautoriteit beperkt dus niet de ingediende bedragen per partner tot de initieel voorziene kosten per partner, maar bewaakt enkel de totalen over de partners heen).

De steun wordt als één bedrag gestort op de rekening van de promotor en niet opgesplitst per projectpartner⁵. De promotor moet bijgevolg het deel van de subsidie bestemd voor de copromotor bepalen

---

² Deze bepalingen doen evenwel geen afbreuk aan de voorschriften voor bewaren van documenten in geval van staatssteun.

³ Een afwijkende rapporteringsfrequentie kan aangevraagd worden bij de Managementautoriteit.

⁴ In het geval het een project betreft met deelnemende bedrijven waarbij deze bedrijven zelf ook projectuitgaven maken, dan is het de promotor die deze uitgaven verzamelt en indient. De deelnemende bedrijven worden in dit geval niet als individuele copromotoren opgenomen aangezien dit technisch niet mogelijk is. Indien zij zelf ook een deel van de uitgaven financieren dan worden deelnemende bedrijven via globale vermelding in het financieringsplan opgenomen als cofinancierder in het project.

⁵ Standaard wordt de Hermessteun tegelijk met de EFRO-steun uitbetaald en volgens dezelfde modaliteiten (afwijkingen mogelijk). De bewijsstukken moeten slechts één maal toegestuurd te worden.

en binnen de 30 dagen doorstorten, behoudens anders overeengekomen in de samenwerkingsovereenkomst tussen promotor en copromotor.

Het project kan op elk moment geselecteerd worden voor een controle ter plaatse. Aanvullend, en onafhankelijk van de controles door de Managementautoriteit, zijn ook controles mogelijk door andere instanties, zoals de Auditautoriteit, de Europese Commissie en het Rekenhof.

De promotor is verplicht alle medewerking te verlenen aan controle van het project door de bevoegde instanties. Deze hebben het recht om (onaangekondigd) ter plaatse de rechtmatige besteding van de EFRO-bijdrage te controleren, de administratie in te zien en daarvan kopieën te maken. De promotor en copromotoren verlenen daarom het toegangsrecht aan de betrokken instanties en hun vertegenwoordigers. De promotor draagt er ook zorg voor dat die onderdelen van het project die zijn ondergebracht bij de copromotoren, of uitbesteed zijn aan derden, op gelijkaardige manier kunnen worden gecontroleerd.

Niet-subsidiabele uitgaven die naar aanleiding van een eerste controle op stukken geschrapt worden, kunnen nog vervangen worden door andere wel subsidiabele projectuitgaven. Reeds aanvaarde uitgaven die later naar aanleiding van volgende controles geschrapt worden⁶, kunnen niet meer vervangen worden en geven dus aanleiding tot een definitieve netto-correctie (verlaging van de toegekende EFRO-steun via een nieuwe projectdefinitie).

1.4. Begeleidingscomité

Het Begeleidingscomité is de instantie die verantwoordelijk is voor de opvolging van de voortgang van het EFRO-project (technisch-administratieve, inhoudelijke en financiële follow-up). Het Begeleidingscomité adviseert en begeleidt de promotor en copromotoren bij het verloop en de uitvoering van het project op het terrein.

Het Begeleidingscomité is samengesteld uit:

- de promotor (projectverantwoordelijke en financiële verantwoordelijke);
- alle copromotoren;
- het EFRO-contactpunt en/of het centrale programmasecretariaat te Brussel;
- de Managementautoriteit (facultatief);
- de Certificeringsautoriteit (facultatief).

Het Begeleidingscomité heeft concreet de volgende taken:

- de voortgang van het EFRO-project controleren en goedkeuren;
- erop toezien dat het project ook werkelijk op het terrein wordt uitgevoerd;
- de promotor (en copromotoren) adviseren en begeleiden bij de uitvoering van het project;
- de promotor sensibiliseren voor de correcte naleving van de communautaire regels, meer bepaald de regels inzake concurrentie, bekendmaking van de Europese steun, de wet op de overheidsopdrachten, het gelijke kansenbeleid, duurzaam ondernemen, milieubescherming, ...;
- kleine wijzigingen in de uitvoering van het EFRO-project goedkeuren, voor zover deze de realisatie van de oorspronkelijk geplande (en goedgekeurde) acties niet in het gedrang brengen.

Alle vergaderingen van het Begeleidingscomité gebeuren bij voorkeur op de projectlocatie of desgevallend op de administratieve zetel van de promotor. Het Begeleidingscomité komt minstens 3 maal samen:

Begeleidingscomité 1: startvergadering na goedkeuring van het project

Het eerste Begeleidingscomité heeft als taak de promotor (en copromotoren) de administratieve en financiële werking van het programma uit te leggen, alsook de modaliteiten van de follow-up en de uitvoering van het EFRO-project te bespreken. De technisch-administratieve leidraad voor deze bespreking is de EFRO-projectovereenkomst. Dit Begeleidingscomité wordt afgesloten met de

---

⁶ Niet van toepassing voor een loutere verschuiving van uitgaven tussen rubrieken.

ondertekening van de projectovereenkomst. Het is noodzakelijk dat de zowel de projectverantwoordelijke als de financiële verantwoordelijke aanwezig zijn.

Begeleidingscomité 2: halverwege projectuitvoering, met mogelijkheid tot projectwijzigingen

Begeleidingscomité 3: eindvergadering ter voorbereiding van het inhoudelijk en financieel eindrapport

De organisatie van ad hoc Begeleidingscomités is mogelijk. Het initiatief hiertoe kan zowel door de promotor, een copromotor, het EFRO-contactpunt, het centrale programmasecretariaat of de Managementautoriteit genomen worden.

1.5. Wijzigingen

Voor wijzigingen (ev. retroactief) is altijd een goedkeuring nodig hetzij door het Begeleidingscomité, hetzij door de Managementautoriteit. Een wijziging moet schriftelijk worden aangevraagd bij de Managementautoriteit (per brief of mail) of kan tijdens een Begeleidingscomité worden geagendeerd en besproken. Het moet duidelijk zijn waarom de wijziging noodzakelijk is, op welke inhoudelijke aspecten de wijziging betrekking heeft, of de wijziging gevolgen heeft voor de indicatoren en wat de gevolgen zijn voor het kosten- en financieringsplan en de inkomstenraming. Er wordt getracht het aantal projectwijzigingen tot de minimaal noodzakelijke te beperken.

Een wijziging van de projectperiode na ondertekening van het contract (latere start, verlenging of eventuele onderbreking) moet door de Managementautoriteit worden goedgekeurd. Een verlenging van maximaal 3 maanden kan, mits motivering, goedgekeurd worden door het Begeleidingscomité. Elke verlenging moet tijdig worden aangevraagd, zijnde vóór het einde van de lopende projectperiode.

Wijzigingen goed te keuren door het Begeleidingscomité en te bekrachtigen door de Managementautoriteit⁷:

- verschuivingen tussen alle kostenposten tot 25% van het oorspronkelijk voorziene totale budget met inbegrip van wijziging van het overheadpercentage (opeenvolgende verschuivingen worden opgeteld tot maximum van 25% is bereikt);
- bijsturen van acties (incl. communicatieacties);
- bijsturen van indicatoren;
- wijzigingen van het financiële plan (cofinancieringen);
- wijzigen van uitvoeringstermijnen voor zover deze de 3 maand na de voorziene einddatum niet overschrijden;
- wijzigen van de voorziene functies in de rubriek personeel;

Alle overige wijzigingen zijn goed te keuren door de Managementautoriteit, zoals:

- verschuivingen tussen kostenposten voor meer dan 25% van het oorspronkelijk voorziene totale budget;
- wijzigingen van het EFRO-bedrag;
- belangrijke inhoudelijke wijzigingen;
- wijzigingen van (co)promotor(en)
- ...

De promotor wordt schriftelijk op de hoogte gesteld van de al dan niet goedkeuring van de wijziging. De controle van de ingediende rapporten gebeurt altijd volgens de meest recente projectdefinitie zoals opgenomen in de EFRO-toepassing.

---

⁷ Via het opladen van de aangepaste projectdefinitie in de EFRO-toepassing.

1.6. Promotie en publiciteit

Europa hecht groot belang aan het communiceren van de bijdrage van Europa in de totstandkoming van projecten. De promotor is verplicht die bijdrage op efficiënte wijze duidelijk te maken in alle op het publiek gerichte activiteiten via promotie en publiciteit. Hierbij wordt uitdrukkelijk gewezen op het belang van het gebruik van de juiste logo's. Bij de rapporteringen moeten de bewijzen van de gevoerde promotie worden toegevoegd. Indien de promotor geen of onvoldoende gevolg geeft aan de verplichtingen inzake promotie en publiciteit kan de Managementautoriteit beslissen een deel van de projectuitgaven als niet subsidiabel te beschouwen.

De verplichtingen inzake promotie en publiciteit worden beschreven in de handleiding communicatie voor promotoren, beschikbaar op www.efro.be.

1.7. Terugvordering van EFRO-steun

De Managementautoriteit kan beslissen de EFRO-steun geheel of gedeeltelijk terug te vorderen in volgende gevallen:

- onregelmatigheden, inclusief faillissementen;
- project is niet gestart binnen de zes maanden na goedkeuring (deze termijn kan worden verlengd door de Managementautoriteit mits motivering);
- promotor/copromotor handelt niet overeenkomstig de geldende Europese, nationale en regionale wet- en regelgeving, de projectovereenkomst of andere bepalingen ten aanzien van het EFRO-programma;
- de realisatie en voortgang van het project verloopt niet overeenkomstig het projectvoorstel (niet realiseren doelstellingen, inhoudelijke en/of financiële afwijkingen).

Een terugvordering kan gebeuren via aanpassing van het nog verschuldigde saldo of via effectieve opdracht tot terugvordering.

2. Algemene subsidiabiliteitsregels

Belangrijke voorafgaande noot

Indien de staatssteunregels van toepassing zijn op het project, kunnen mogelijks afwijkende subsidiabiliteitsregels gelden.

2.1. Algemene regels

Enkel uitgaven in overeenstemming met de bepalingen van de Europese regelgeving, met Verordeningen betreffende het cohesiebeleid 2014-2020 in het bijzonder, en die voldoen aan de subsidiabiliteitsregels van het programma komen in aanmerking voor EFRO-steun.

Enkel daadwerkelijk door de projectpartner gemaakte en betaalde uitgaven zijn subsidiabel. De enige uitzondering hierop worden gevormd door kosten die via een forfaitair bedrag of forfaitair percentage worden gedeclareerd.

Alle ingediende kosten, met uitzondering van forfaitaire kosten, moeten rechtstreeks en aantoonbaar bijdragen tot de realisatie van het project. De uitgaven vloeien voort uit een goed beheer van de middelen en betreffen verantwoorde uitgaven. De ingediende kosten mogen op geen enkele wijze dubbel gesubsidieerd of overgefinancierd worden.

Enkel uitgaven gemaakt in het kader van het goedgekeurde project kunnen worden ingediend. Uit de factuur dient duidelijk opgemaakt te kunnen worden welke uitgaven betrekking hebben op het EFRO-project. Indien het gedeclareerde bedrag niet ondubbelzinnig uit de factuur kan worden gehaald dient de projectpartner een gepaste en degelijk gemotiveerde verdeelsleutel te ramen en toe te passen. **Verdeelsleutels die ex ante worden berekend bij de goedkeuring van het project op basis van ramingen/offertes worden ex post niet meer aangepast.**

De door de promotor gedane projectuitgaven worden gestaafd met facturen of bewijsstukken met gelijkwaardige bewijskracht. Betalingsbewijzen moeten niet worden aangeleverd, maar er wordt op gewezen dat uitgaven op het moment van indiening ook daadwerkelijk betaald moeten zijn⁸. Dit zal tijdens de controle van de uitgaven steekproefsgewijs worden gecontroleerd. De uiterste datum van betaling valt 3 maanden na de einddatum van het project.

Als de wet op de overheidsopdrachten van toepassing was voor de gemaakte uitgave, dan moeten alle relevante gunningsstukken worden bezorgd. Een kopie van de publicatie van de aankondiging van werken/diensten/leveringen, het bestek (algemeen deel), het proces-verbaal van de opening, het gunningsverslag, de gunningsbeslissing, de toewijzingsbrief, de overeenkomst en de eindafrekening (bij aanvraag saldo) moeten minimaal bij de bewijsstukken van de financiële rapportering gevoegd zijn. De EFRO-subsidie kan niet volledig worden uitbetaald, als de gunning niet gebeurde conform de wet op de overheidsopdrachten. In dat geval wordt er een financiële correctie uitgevoerd, die naargelang de ernst van inbreuk kan oplopen tot 100%⁹.

Enkel de uitgaven, zoals vermeld in het goedgekeurde project, ingedeeld in verschillende kostenrubrieken (investerings, personeel, werking, overhead, externe prestatie, promotie en publiciteit) en subrubrieken komen voor subsidie in aanmerking.

Om het onderscheid tussen werkings- en investeringsprojecten te maken, moet gekeken worden naar de hoofddoelstelling van het project. Het kostenplaatje kan ook een duidelijke indicatie geven. Als het project hoofdzakelijk uit investeringen bestaat (> 50% van de voorziene kosten) dan betreft het een investerings- of infrastructuurproject. Als het project daarentegen hoofdzakelijk uit andere kosten bestaat (personeel, werking, overhead, externe prestaties en/of promotie) dan betreft het een werkingsproject (beperkte investeringskosten zijn uiteraard mogelijk). Projecten waar dit onderscheid niet kan worden gemaakt (bv. 50% investeringen en 50% personeelskosten) moeten individueel worden beoordeeld.

Kosten die niet expliciet binnen een goedgekeurde subrubriek voorzien werden, zijn enkel aanvaardbaar indien zij passen binnen de subrubriek, beperkt in bedrag zijn en duidelijk gelinkt zijn aan het project. Grotere bedragen die initieel niet voorzien waren en die veeleer te beschouwen zijn als extra uitgaven in functie van extra projectactiviteiten, zijn niet aanvaardbaar.

Als de promotor bij het indienen van de kosten afwijkt van de goedgekeurde voorziene uitgaven per kostenrubriek, dan kan de dossierbehandelaar beslissen een beperkte afwijking toe te staan. Concreet kan de dossierbehandelaar per rubriek tot maximaal 10% meer uitgaven aanvaarden dan initieel goedgekeurd. Belangrijke uitzondering: de 10%-regel mag niet worden toegepast op de rubrieken personeel en overhead. Na controle kunnen de aanvaarde subsidiabele uitgaven maximaal 10% hoger zijn dan de bij goedkeuring voorziene uitgaven. De EFRO-steun kan in geen geval hoger zijn dan de initieel goedgekeurde EFRO-steun.

Als er minder wordt bewezen dan de voorziene totale uitgaven, wordt het goedgekeurde EFRO-percentages toegepast op de lagere subsidiabele uitgaven, waardoor de uitbetaalde EFRO-steun minder zal zijn dan voorzien. In geval van inkomsten moet de promotor de totale EFRO-uitgaven zoals voorzien vóór verwerking van de inkomsten bewijzen.

Het wordt aangeraden om alle uitgaven gemaakt in het kader van het EFRO-project in te dienen, ook al werd het maximum van de goedgekeurde uitgaven en EFRO-steun al bereikt.

⁸ Betaling aan leverancier of in uitzonderlijke gevallen op een geblokkeerde rekening

⁹ Dit geldt niet indien de markt vrijwillig geraadpleegd wordt ('als goede huisvader')

2.2. Niet-subsidiabele uitgaven

Volgende uitgaven komen niet in aanmerking voor EFRO-subsidiëring:

- Uitgaven voor reguliere overheidstaken;
- Financiële kosten (debetrente, intresten op kredieten, bankkosten, ...),
- Boetes, financiële sancties en gerechtskosten;
- Uitgaven voor de aankoop van niet-bebouwde en bebouwde grond voor meer dan 10% van de totale subsidiabele projectuitgaven (of voor meer dan 15% ingeval van verwaarloosde gebieden en voormalige industriezones met gebouwen);
- Terugvorderbare BTW;
- Facturatie tussen promotor en copromotoren in onderling dienstverlenersverband;
- Heffingen en belastingen (met uitzondering van niet-terugvorderbare BTW);
- Uitgaven voor huisvesting (m.u.v. investeringen in energie-efficiëntie en hernieuwbare energie in sociale huisvesting);
- Presentiegelden, zitpenningen e.d.;
- Uitgaven niet gebaseerd op daadwerkelijke leveringen of prestaties in het kader van het EFRO-project;
- Uitgaven van projecten die fysiek voltooid zijn of volledig werden uitgevoerd vóór indiening van het projectvoorstel;
- Bijdrage in natura (uitgaven niet gemaakt en betaald door promotor/copromotor);
- Voorbereidingskosten;
- Kunstwerken en gages van kunstenaars¹⁰;
- Vrijwilligersvergoedingen en andere kosten van vrijwilligers;
- Wedstrijdprijzen¹¹;
- Immateriële investeringen (bv. patenten, goodwill, know how)¹²;
- Uitgaven voor de ontmanteling van kerncentrales.

2.3. Termijnen

Programmatermijnen

Begindatum: 01/01/2014: een uitgave komt niet voor EFRO-financiering in aanmerking als zij daadwerkelijk door de eindbegunstigde is gedaan en betaald vóór de begindatum van het programma.

Einddatum: 31/12/2023: een uitgave komt niet voor EFRO-financiering in aanmerking als zij daadwerkelijk door de eindbegunstigde is betaald ná de einddatum van het programma.

Projecttermijnen

Bij de goedkeuring van elk individueel project, wordt er een projectperiode bepaald (start- en einddatum). De factuurdata van ingediende facturen moeten altijd binnen de projectperiode plus 1 maand vallen (d.w.z. tussen startdatum en einddatum plus 1 maand¹³), betaaldatum van ingediende facturen binnen de projectperiode plus drie maanden en uiterlijk 31/12/2023.

Voor werkingsprojecten geldt bovendien dat de geleverde prestaties (met uitzondering van levering van goederen) binnen de projectperiode moeten vallen.

---

¹⁰ M.u.v. Technische Bijstand

¹¹ M.u.v. Technische Bijstand

¹² Kosten ikv de aanvraagprocedure voor patenten ed. zijn wel subsidiabel

¹³ Laatste dag van de maand wordt laatste dag van de volgende maand, bv. 25/2 => 25/3 => 25/4 maar 28/2 => 31/3 => 30/4

Startdatum project

Einddatum project

FACTUURDATUM	1 maand
BETAALDATUM	3 maanden

Termijn voor verkoop- of bestemmingswijziging

De EFRO-bijdrage voor een project dat investeringen omvat, wordt pro rata terugbetaald als binnen vijf jaar na eindbetaling aan de promotor één of meer van onderstaande voorwaarden is voldaan:

- a) beëindiging of verplaatsing buiten het programmagebied;
- b) verandering van eigenaar waardoor een onrechtmatig voordeel ontstaat (bv. verkoop met winst);
- c) substantiële verandering in de aard, de doelstellingen of de uitvoeringsvoorwaarden waardoor de oorspronkelijke projectdoelstellingen worden ondermijnd (bv. uitoefening van andere activiteiten).

De promotor stelt de Managementautoriteit meteen schriftelijk op de hoogte van dergelijke wijzigingen.

2.4. Vereenvoudigde kostenopties¹⁴

1) Kleine projecten

De Managementautoriteit kan besluiten een project toe te laten een ad hoc vereenvoudigde kostenoptie toe te passen, op voorwaarde dat de publieke steun (EFRO + publieke cofinanciering) die via die vereenvoudigde kostenoptie wordt verleend maximum € 100.000 bedraagt. De modaliteiten zijn per project nader te bepalen door de Managementautoriteit conform de bepalingen van Verordening 1303/2013.

2) Alle projecten

De Managementautoriteit kan de mogelijkheid toestaan om te werken met een forfaitair percentage van maximaal 40 procent op de subsidiabele personeelskosten om alle overige subsidiabele kosten (inclusief overhead) te dekken. De promotor maakt het projectvoorstel op inclusief een gedetailleerde raming van de uitgaven¹⁵. De Managementautoriteit zal de mogelijkheid voor het gebruik van een forfait pas aan de promotor voorstellen nadat het gedetailleerde projectvoorstel is ingediend en onderzocht¹⁶.

Bewijslast

- In het kader van de rapportering moeten geen bewijsstukken worden ingediend, het forfait wordt toegestaan aan het percentage goedgekeurd in de laatste projectdefinitie. Ook in het geval van controle ter plaatse dient de promotor geen bewijsstukken voor te leggen.
- Het voorziene forfaitaire percentage wordt per rapport toegepast op de aanvaarde personeelskosten.
- Het forfaitaire karakter impliceert niet dat onderliggende van toepassing zijnde regelgeving (bv. overheidsopdrachten) niet meer geldt, enkel de bewijslast in het kader van EFRO verdwijnt.

3. Subsidiabiliteitsregels kostenrubrieken

Belangrijk: indien de staatssteunregels op het project van toepassing zijn, kunnen afwijkende subsidiabiliteitsregels gelden.

3.1. Rubriek Investerings

De rubriek Investerings omvat volgende deelrubrieken:

- Aankoop van gebouwen

¹⁴ Enkel mogelijk voor projecten goedgekeurd na 02/08/2018

¹⁵ De gedetailleerde kostenraming is indicatief en wordt gehanteerd in het kader van de projectgoedkeuring, niet in het kader van de behandeling van de uitgaven.

¹⁶ De keuze voor al dan niet gebruik van het forfait kan enkel nog worden gewijzigd indien nog geen uitgaven werden aanvaard.

- Aankoop van grond of zakelijke rechten
- Bouwwerken
- Installaties, machines en uitrusting
- Meubilair en inrichting
- Rollend materieel

3.1.1. Aankoop van gebouwen

De aankoop van gebouwen is subsidiabel indien er een rechtstreeks verband bestaat tussen de aankoop en de projectdoelstellingen.

Het gebouw wordt tijdens een vastgestelde periode voor een vastgestelde bestemming gebruikt. Deze periode wordt minimaal vastgesteld op 5 jaar en begint te lopen vanaf betaling van het eindsaldo. De Managementautoriteit kan een langere periode vaststellen.

Het bedrag van de aankoop mag niet meer dan 25% boven de schattingswaarde liggen, indien nodig zal het bedrag van de aankoop hiertoe worden beperkt.

Indien in de aankoopakte en/of schattingsverslag ook melding wordt gemaakt van een bijhorend perceel grond, moet erover gewaakt worden dat de 10%-regel inzake grond (zie lager) wordt nageleefd en dat de grond in betreffende deelrubriek werd opgenomen.

Bewijslast

- Een schattingsverslag van een onafhankelijke bevoegde taxateur of een bevoegde officiële instantie waarin de marktwaarde wordt vastgesteld.
- De notariële aankoopakte met datum en handtekeningen.
- Gemotiveerde verdeelsleutel indien van toepassing.
- De notariële kosten inzake de aankoop (provisie-, registratie- en aktekosten en rechten) zijn eveneens subsidiabel binnen de rubriek investeringen.

3.1.2. Aankoop van grond of zakelijke rechten

Aankoop van grond

De aankoop van grond komt voor maximaal 10% van de totale subsidiabele uitgaven in aanmerking (maximaal 15% ingeval van verwaarloosde gebieden en voormalige industriezones met gebouwen). Uitzonderingen zijn enkel mogelijk in gemotiveerde en uitzonderlijke gevallen voor acties inzake milieubehoud.

Het verkrijgen van grond of de aankoop van een gebouw met het oog op het slopen ervan, worden gelijkgesteld met de aankoop van grond.

Er moet een rechtstreeks verband bestaan tussen de aankoop van de grond (of gelijkgesteld) en de projectdoelstellingen.

De beperking tot de 10%-regel inzake grond moet in principe gebeurd zijn bij de projectgoedkeuring door de Managementautoriteit. Indien niet, zal de dossierbehandelaar de beperking zelf toepassen bij de behandeling van de rapporten.

Het bedrag van de aankoop mag niet meer dan 25% boven de schattingswaarde liggen, indien nodig zal het bedrag van de aankoop hiertoe worden beperkt.

Als binnen één project meerdere grondaankopen worden verricht, geldt de 10%-regel per locatie.

Bewijslast

- Een schattingsverslag van een onafhankelijke bevoegde taxateur of een bevoegde officiële instantie

- bepaalt de marktwaarde.
- De notariële aankoopakte met datum en handtekeningen.
- Gemotiveerde verdeelsleutel indien van toepassing.
- De notariële kosten inzake de aankoop (provisie-, registratie- en aktekosten en rechten) zijn subsidiabel.
- De 10%-regel wordt toegepast per rapport: grond is per rapport nooit meer dan 10% van de totaal aanvaarde uitgaven van het rapport.

Zakelijke rechten

Kosten met betrekking tot zakelijke rechten zoals erfpacht, opstal en vruchtgebruik gerelateerd aan de uitvoering van het project en betaald tijdens de projectperiode zijn subsidiabel.

Deze kosten komen voor maximaal 10% van de totale subsidiabele projectkosten in aanmerking voor EFRO-steun voor zover er een rechtstreeks verband bestaat tussen deze kosten en de projectdoelstellingen.

Bewijslast

- De overeenkomst betreffende het zakelijk recht met vermelding van het te betalen bedrag
- Het bewijs van betaling

10%-regel: voorbeeld

10%-regel bv. voor grond:	grond = andere projectuitgaven : 9
Grond: 100.000 euro (25%)	
Andere projectuitgaven: 300.000 euro (75%)	
Totale uitgaven: 400.000 euro (100%)	
Grond bedraagt 25% en moet beperkt worden tot:	$300.000 : 9 = 33.333 \text{ euro}$
Grond: 33.333 euro (10%)	
Andere projectkosten: 300.000 euro (90%)	
Totaal: 333.333 euro (100%)	

3.1.3. Bouwwerken

De oprichting van gebouwen en bouw- en verbouwingswerken zijn subsidiabel als er een rechtstreeks verband bestaat met de projectdoelstellingen.

Uitgaven in het kader van huisvesting zijn niet subsidiabel, met uitzondering van investeringen in energie-efficiëntie en hernieuwbare energie in het kader van sociale huisvesting.

Als grond (of gebouw) waar de bouwwerken worden verricht geen eigendom is van de promotor, dan is een aankoop, onteigening, erfpachtovereenkomst, recht van opstal, concessieovereenkomst, ... nodig. Indien dit niet gefinaliseerd werd voor de start van de werken en de indiening van de kosten, dan is minstens een getekende intentieverklaring nodig.

Bewijslast

- Het aannemingscontract en alle latere contractwijzigingen.
- Facturen en vorderingsstaten. Wettelijke herzieningen kunnen worden aanvaard. Meerkosten of bijkomende werken vallen niet onder deze herzieningen. Het onvoorziene en noodzakelijke karakter van meerwerken zal altijd verantwoord moeten worden.
- De nodige vergunningen voor de bouwwerken.
- Het bewijs van eigendom, zakelijk recht of intentieverklaring voor grond/gebouw waar werken

worden uitgevoerd.

- Bewijslast inzake wetgeving overheidsopdrachten indien van toepassing.
- Gemotiveerde verdeelsleutel indien niet de totaliteit van de vorderingsstaat in aanmerking komt binnen het EFRO-project.
- In geval van een investeringsproject moet de eindvorderingsstaat/eindafrekening worden aangeleverd. De eindafrekening geeft een duidelijk overzicht van herzieningen, meer- en minwerken, verrekeningen als gevolg van aanvullende werken, enz. Indien bepaalde stukken niet of niet op korte termijn kunnen worden aangeleverd, moet de promotor dit motiveren.

3.1.4. Installaties, machines en uitrusting, meubilair en inrichting, rollend materieel

De aanschafwaarde van installaties, machines en uitrusting, meubilair en inrichting alsook rollend materieel is subsidiabel als investeringskost op voorwaarde dat er een rechtstreeks verband bestaat met de projectdoelstellingen en noodzakelijk is voor de realisatie ervan¹⁷. Indien het materieel van onrechtstreekse en/of ondersteunende aard is, zal enkel de afschrijving ervan subsidiabel zijn en onder de rubriek overhead vallen.

Doorverkoop van een goed dat tijdens de projectperiode is aangeschaft en gesubsidieerd, geldt als vorm van inkomsten.

Bewijslast

- Facturen (of boekingsstukken met vergelijkbare bewijskracht).
- Bewijslast inzake wetgeving overheidsopdrachten indien van toepassing.
- Gemotiveerde verdeelsleutel indien van toepassing.

3.2. Rubriek Personeelskosten

De loonkosten van het personeel in dienst bij de (co)promotor en rechtstreeks betrokken bij de inhoudelijke uitvoering van het EFRO-project zijn subsidiabel. Ook de loonkosten van personeel dat specifieke betekenisvolle prestaties levert voor het EFRO-project, zoals projectboekhouding en projectadministratie, zijn subsidiabel. Indirect ondersteunend personeel komt niet in aanmerking voor subsidie evenmin als loutere supervisie bijvoorbeeld vanuit bestuursorganen of management/directie van de organisatie.

De Managementautoriteit kan personeelskosten weigeren indien ze oordeelt dat de ingediende kosten onvoldoende substantieel, onvoldoende projectgebonden, superviserend of indirect van aard zijn. **Per personeelslid kunnen op jaarbasis maximaal 1720 uren worden aanvaard.**

Bij de projectgoedkeuring worden de ingeschatte functies voor de uitvoering van het project meegedeeld (bv. projectcoördinator, projectbegeleider) en wordt de bijhorende personeelsinzet geraamd in aantal uren. De effectieve personeelsinzet kan afwijken van de geraamde personeelsinzet (bv. meer/minder uren, andere personen, ...), echter altijd binnen het totaal voorziene personeelsbudget en de subsidiabiliteitsregels rond personeelsinzet. Een wijziging van het personeelsbudget kan enkel via het Begeleidingscomité of de Managementautoriteit.

De berekening van de directe loonkosten gebeurt door middel van het standaarduurtarief (SUT). Het standaarduurtarief wordt verkregen door het bruto maandloon van het personeelslid te vermenigvuldigen met een factor van 1,20%, bv. 3.500 EUR/maand x 1,20% = 42 EUR/uur.

Uitgangspunt voor de berekening van het standaarduurtarief is het vaste bruto maandsalaris (zonder toeslagen, premies, ed.) zoals vermeld op de salarisstrook van de maand januari (dan wel de eerste volledige maand na indiensttreding) van het kalenderjaar waarin de uren worden gepresteerd.

¹⁷ Afschrijving gedurende projectperiode ipv aanschafwaarde ook mogelijk mits bewijsstukken en geen eerdere subsidie op de aankoop. Afschrijvingen op goederen aangekocht vóór de start van het project zijn mogelijk zover de afschrijvingen nog lopende zijn tijdens de projectduur. Deze kunnen ingebracht worden bij de start van de projectperiode. Afschrijvingen op goederen aangekocht vóór de start van het programma zijn niet mogelijk.

Voor personeelsleden met een deeltijdse arbeidsovereenkomst wordt het voltijds bruto maandsalaris als berekeningsbasis genomen. Indien een personeelslid meerdere arbeidsovereenkomsten heeft, is de berekeningsbasis van het standaarduurtarief de totaliteit van het loon, tenzij de EFRO-inzet slechts betrekking heeft op één arbeidsovereenkomst.

Het bruto maandsalaris staat in verhouding tot de vereiste kwalificaties en indien nodig wordt het standaarduurtarief beperkt tot het toegelaten maximum van 100 EUR/u.

Het verkregen standaarduurtarief wordt vervolgens toegepast op de reëel gepresteerde uren in het kader van het project en geldt voor het gehele kalenderjaar. In januari van elk jaar wordt een nieuw SUT berekend¹⁸. Een tussentijdse aanpassing van het SUT is enkel mogelijk op basis van een nieuwe arbeidsovereenkomst.

Overuren zijn enkel subsidiabel indien ze uitbetaald of gecompenseerd werden én indien de behandeling en afwikkeling van overuren gebeurt in lijn met de geldende arbeidswetgeving. De wettelijke maxima bedragen 11u/dag en 50u/week. Indien de promotor kiest om voor een bepaalde maand wettelijke overuren te declareren, dan moet hij bij controle de verwerking van deze overuren (betaalde overuren of compensatieverlof) binnen de organisatie kunnen bewijzen. De Managementautoriteit kan beslissen tot gedeeltelijke of volledige schrapping van alle overuren indien het bewijs van de overuren als onvoldoende wordt beschouwd.

Bewijslast

- Arbeidsovereenkomst of benoemingsbesluit
- Tijdsregistratie 'EFRO Vlaanderen 2014-2020' (model met instructies op www.efro.be) ondertekend door de werknemer (projectmedewerker) én werkgever (leidinggevende). Op de tijdsregistratie wordt het werkelijk aantal gepresteerde projecturen per maand vermeld met een korte duidelijke beschrijving van de projectactiviteiten¹⁹. Ook projectverplaatsingen met de wagen kunnen worden opgenomen.
- Loonfiche januari, voor elk jaar waarin de werknemer aan het project meewerkt, of eerste loonfiche van volledige maand in dienst indien de werknemer later in dienst is gekomen.
- Bewijs van betaling of compensatie van overuren indien van toepassing.

Bijzondere gevallen

Detachering

Personeel dat gedetacheerd werd naar de (co)promotor om projectactiviteiten te verrichten en waarbij de loonkost gedragen wordt door de (co)promotor (hetzij via eigen loonfiche hetzij via factuur van detacherende organisatie), kan op de gebruikelijke manier ingebracht worden als personeelskost. De detacheringsovereenkomst moet worden bezorgd. Standaard worden ook de arbeidsovereenkomst, de loonfiche als berekeningsbasis voor het standaarduurtarief **en de tijdsregistraties** bezorgd. Detachering kan gezinszins gebruikt worden om de wet op de overheidsopdrachten te omzeilen.

Uitzendarbeid

Uitzendarbeid is niet subsidiabel als personeelskost (wel als externe prestatie).

Eigenaars van een KMO

Voor eigenaars van KMO's die geen loon ontvangen op basis van een arbeidsovereenkomst, kan een vast standaarduurtarief van 34,12 euro gebruikt worden²⁰. Als bewijslast worden tijdsregistraties ingediend alsook het bewijs van (mede)eigenaarschap van de kmo (via statuten, aandelenregister, ...). Het aantal uren

¹⁸ Optioneel voor Technische Bijstand Brussel

¹⁹ Uitgezonderd voor Technische Bijstand Brussel (vermelding EFRO)

²⁰ Conform bepalingen binnen Horizon 2020 en artikel 67, lid 5b van Verordening nr. 1303/2013

dat per persoon volgens dit uurtarief wordt gedeclareerd, is gebonden aan volgende begrenzings (over alle Europese programma's heen):

- o maximum 1720 uren per jaar
- o maximum 10 uur per dag

3.3. Rubriek Werkingskosten

Werkingskosten zijn de rechtstreeks aan het project verbonden uitgaven noodzakelijk voor de algemene werking van het project en het realiseren van de projectdoelstellingen.

De rubriek werkingskosten omvat volgende deelrubrieken:

- organisatie van inhoudelijke en promotionele activiteiten
- deelname aan activiteiten
- binnenlandse en buitenlandse reis- en verblijfkosten

Kosten voor organisatie van inhoudelijke en promotionele activiteiten:

- specifieke huur van zaal, geluidsinstallatie, apparatuur, machines, ...
- kosten van verbruiksmaterialen, gereedschappen en andere specifieke kosten²¹ noodzakelijk voor de uitvoering van de inhoudelijke en/of promotionele projectactiviteiten/werkpakketten
- catering
- logistieke en andere ondersteunende onkosten (moderator, hosts/hostessen, beveiliging, gidsen, ...)
- sprekersvergoedingen
- representatiekosten (restaurantkosten tot maximaal 50 euro incl. btw per persoon)
- geschenken (voor prestaties binnen het project, bv. sprekers), tot maximaal 50 euro incl. btw
- artistieke prestaties (muzikale omljsting, ...)
- organisatiekosten van wedstrijden (excl. wedstrijdprizen)
- organisatiekosten van ontwerpwedstrijden (incl. vergoeding niet-geselecteerde ontwerpers)
- ...

Kosten voor deelname aan activiteiten:

- vormingskosten van projectmedewerkers
- inschrijvingsgelden van projectmedewerkers voor deelname aan beurzen, congressen, ...
- ...

Binnenlandse en buitenlandse reis- en verblijfkosten van projectmedewerkers noodzakelijk voor de uitvoering van de projectactiviteiten (geen woon-werkverkeer):

- reiskosten wagen: verplaatsingskosten met de wagen (enkel en alleen in de vorm van een vaste kilometervergoeding per gereden kilometer) en eventueel parkeertickets.
- reiskosten overige: verplaatsingskosten met openbaar vervoer, taxi, ... Verplaatsingen in 1ste klasse of businessclass zijn niet subsidiabel.
- verblijfkosten: hotelkosten (overnachting en ontbijt), werkelijke of forfaitaire maaltijd- en dagvergoedingen en kleine onkosten.

Bewijslast

- Werkingskosten, uitgezonderd verplaatsingskosten met de wagen, moeten bewezen worden via facturen (of via boekingsstukken met vergelijkbare bewijskracht).
- Werkingskosten zijn in principe enkel mogelijk voor projectmedewerkers²². Indien geen projectmedewerker dan moet een duidelijke link met de uitvoering van de projectactiviteiten bestaan.
- Projectverplaatsingen met de wagen (ongeacht of het de eigen wagen, een leasingwagen of een bedrijfswagen betreft) worden in de getekende tijdsregistratie (of gelijkwaardig document) vermeld. De berekening van de kilometervergoeding, gebeurt op basis van de kilometervergoeding van

²¹ Bijvoorbeeld specifieke verzekering ikv project

²² Uitgezonderd voor Technische Bijstand

toepassing bij de Vlaamse overheid (zie www.efro.be).

- De promotor moet een billijke en degelijk gemotiveerde verdeelsleutel toepassen als de werkingskosten niet volledig aan het project toewijsbaar zouden zijn.
- Onkostennota's zijn aanvaardbaar voor zover er duidelijk vermeld wordt wie de onkosten gemaakt heeft, voor welk project evenals een omschrijving van de gemaakte kosten. De onderliggende facturen, reisbiljetten of kastickets moeten worden toegevoegd.
- Bewijslast inzake overheidsopdrachten indien van toepassing.

3.4. Rubriek Overhead

Overheadkosten zijn kosten die onrechtstreeks verband houden met de uitvoering van het project. Deze kosten zijn vaak niet voor 100% aan het project toe te wijzen omdat ze geïntegreerd zijn in de algemene werking van de organisatie. Overhead is enkel mogelijk indien personeelskosten voorzien werden en bedraagt maximaal 15% van de personeelskosten. Promotor en copromotor(en) moeten hetzelfde overheadpercentage hanteren. De rubriek overhead kan in geen geval overlappen met andere kostenrubrieken.

Overheadkosten omvatten onder andere:

- verbruiksmaterialen en gereedschappen met korte levensduur en van algemene aard (bijvoorbeeld inktpatronen, postzegels, kantoorbenodigdheden, ...);
- water, gas, elektriciteit, verwarming, verlichting;
- telecommunicatie & ICT-uitgaven;
- verzekeringen;
- afschrijvingen van algemene aard en niet noodzakelijk voor het specifieke doel van het project (bijvoorbeeld pc's, ...);
- beroepskledij;
- vakliteratuur;
- verzendingskosten;
- onderhouds- en herstellingskosten;
- gebruikelijke catering voor personeel (koffie, waterfontein, fruit, ...);
- kosten van administratie & beheer;
- algemene huur voor gebouwen, lokalen, apparatuur, materiaal, ... (interne/externe huur);
- auto-gerelateerde kosten (onderhoud, herstelling, verzekering, ...)
- personeelsactiviteiten (teamuitstappen, ...);
- indirecte personeelskosten (ondersteunende taken zoals onthaal, secretariaat, ...);
- ...

Bewijslast

- In het kader van de rapportering moeten geen bewijsstukken worden ingediend, de overhead kan met andere woorden op forfaitaire wijze worden toegestaan aan het percentage goedgekeurd in de laatste projectdefinitie. Ook in het geval van controle ter plaatse dient de promotor geen bewijsstukken voor te leggen.
- Het voorziene overheadpercentage wordt per rapport toegepast op de aanvaarde personeelskosten.
- Het forfaitaire karakter impliceert niet dat onderliggende van toepassing zijnde regelgeving (bv. overheidsopdrachten) niet meer geldt, enkel de bewijslast in het kader van EFRO verdwijnt.

3.5. Rubriek Externe prestaties

Externe prestaties zijn de kosten van de prestaties die door externen (derden) in het kader van het project worden geleverd. De tarieven moeten marktconform zijn.

Op externe prestaties mag door de promotor geen overhead aangerekend worden (de externe dienstverlener mag wel overheadkosten verrekenen in zijn factuur).

Externe ondersteuning via uitzendarbeid is mogelijk.

De rubriek Externe prestaties omvat volgende deelrubrieken:

- Vergoedingen/erelonen voor architecten
- Vergoedingen/erelonen voor technische adviezen: veiligheidscoördinatie, stabiliteitsstudie, milieuadvies, bodemonderzoek, grondverzet, archeologisch onderzoek, advies brandbeveiliging, ...
- Uitgaven voor inhoudelijke ondersteuning door externe experts
- Uitgaven voor administratieve/financiële ondersteuning
- Uitgaven voor evaluaties en audits door externe organisaties

Bewijslast

- De kosten van de externe prestaties moeten worden bewezen via facturen/ereloonnota's en moeten voldoende onderbouwd zijn. Dit kan via een gedetailleerde factuur (geen loutere vermelding 'geleverde prestaties periode x') ofwel via andere bewijsstukken zoals opgeleverde rapporten, verslagen, ... Indien een contract of overeenkomst werd opgemaakt, dan moet dit bezorgd worden.
- Bewijslast inzake overheidsopdrachten indien van toepassing.
- Gemotiveerde verdeelsleutel indien van toepassing.

3.6. Promotie en publiciteit

Deze rubriek omvat alle communicatietools (= focus op promotie naar externen zoals het brede publiek, professionele doelgroepen, de pers,...).

Communicatie is een verplicht werkpakket, dit wil zeggen dat elke promotor een minimaal aantal promotieverplichtingen moet naleven (cfr. handleiding communicatie voor promotoren op www.efro.be). Hiervoor kan een budget worden voorzien in de projectbegroting. De doelstelling is het informeren van het publiek over de bijdrage van Europa aan het project. In de communicatie met de buitenwereld moet gebruik worden gemaakt van de verplichte logo's. Bij inbreuken wordt een correctie van 25% toegepast op de betrokken uitgaven²³. Bij herhaalde manifeste inbreuken of geen/gebreekkige uitvoering van de promotieverplichtingen is een horizontale correctie van 2% op de totale aanvaarde projectkosten mogelijk.

De rubriek Promotie en publiciteit omvat volgende deelrubrieken:

- Opmaak communicatieplan of –strategie, opmaak specifieke ontwerpen (huisstijl logo, ...)
- Opmaak en ontwikkeling van communicatietools (folder, advertentie, brochure, website inclusief hosting, nieuwsbrief, gadgets, uitnodigingen, banners, ...)
- Opmaak, ontwikkeling en installatie van een werfbord en gedenkplaat
- Fotografie en filmografie

De organisatiekosten van promotieactiviteiten (bv. slotevenement) vallen onder de rubriek werking.

Bewijslast

- Facturen (of boekingsstukken met vergelijkbare bewijskracht).
- Bewijsstukken inzake de gevoerde promotie, zoals bijvoorbeeld folders, publicaties, screenshots van website, foto's van werfbord en gedenkplaat, ...
- Een website wordt minstens online gehouden tot het door de promotor ingediende eindrapport de status 'getekend' heeft in de EFRO-toepassing. Het EFRO-logo moet zonder scrollen meteen zichtbaar zijn bij het openen van de website.
- Bewijslast inzake overheidsopdrachten indien van toepassing.
- Gemotiveerde verdeelsleutel indien van toepassing.

---

²³ Voor correcties vanaf (1/11/2019).

4. Specifieke thema's

4.1 Overheidsopdrachten

De nieuwe nationale regelgeving overheidsopdrachten is in werking getreden op 30 juni 2017. Het basiskader van de regelgeving overheidsopdrachten bestaat vanaf die datum uit:

- Wet inzake overheidsopdrachten van 17 juni 2016
- Wet betreffende de concessie overeenkomsten van 17 juni 2016
- Wet betreffende de motivering, de informatie en de rechtsmiddelen inzake overheidsopdrachten, bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten en concessies van 17 juni 2013 (geconsolideerde tekst)
- Koninklijk besluit plaatsing overheidsopdrachten in de klassieke sectoren van 18 april 2017
- Koninklijk besluit plaatsing overheidsopdrachten in de speciale sectoren van 18 juni 2017
- Koninklijk besluit tot bepaling van de algemene uitvoeringsregels van de overheidsopdrachten van 14 januari 2013 (officiële geconsolideerde tekst) (externe link) met bijlagen algemene uitvoeringsregels
- Koninklijk besluit betreffende de plaatsing en de algemene uitvoeringsregels van de concessieovereenkomsten van 25 juni 2017

De actuele versies van deze wetten en koninklijke besluiten zijn raadpleegbaar op de Vlaamse portaalsite van Bestuurszaken, thema overheidsopdrachten: <https://overheid.vlaanderen.be/Belgische-regelgeving>
Voor de opdrachten die nog onder de oude regelgeving (voor 30 juni 2017) vallen, kan eveneens deze website geraadpleegd worden.

De regelgeving overheidsopdrachten is niet enkel van toepassing op de klassieke overheden. Een hele reeks organisaties en verenigingen valt voor alle aankopen onder het toepassingsgebied van de regelgeving overheidsopdrachten. Andere organisaties en verenigingen moeten de regelgeving overheidsopdrachten dan weer enkel toepassen voor een specifiek project dat ze met subsidies uitvoeren.

Om tegemoet te komen aan mogelijke vragen van deze organisaties en verenigingen over het toepassingsgebied van de regelgeving, werd een leidraad opgesteld die het toepassingsgebied in detail toelicht. Deze en andere informatie zoals bijvoorbeeld een gunningsdraaiboek vindt u eveneens op www.bestuurszaken.be/overheidsopdrachten.

Promotoren en copromotoren die geen klassieke aanbestedende overheden zijn of geen zuivere privébedrijven, zullen moeten aantonen dat zij niet onder het toepassingsgebied van de wet vallen. Het criterium 'geen overwegende overheidsfinanciering' is aan te tonen via de laatste 3 goedgekeurde jaarrekeningen.

De Managementautoriteit kan autonoom beslissen de naleving van de wetgeving op de overheidsopdrachten op te leggen als subsidievoorwaarde.

Een vaak voorkomend misverstand is dat het overheidsopdrachtenrecht slechts vanaf het bedrag van **139.000 EUR** excl. btw²⁴ moet in acht genomen worden. Dit is wellicht te verklaren vanuit het feit dat vanaf dat bedrag een beroep moet gedaan worden op geijkte (in de regelgeving nader omschreven) procedures. Echter ook onder dat bedrag moet men de concurrentie laten spelen. Uit de rechtspraak vloeit voort dat men steeds het bewijs moet kunnen leveren dat meerdere offertes werden gevraagd (**concreet minstens 3**). Ook voor de zogenaamde "opdracht met aangenomen of aanvaarde factuur" voor bedragen tot 30.000 EUR excl. BTW (voorheen 8.500 EUR) moeten **minstens drie potentiële aanbieders worden geraadpleegd. Het bewijs van de marktraadpleging moet kunnen voorgelegd worden.**

²⁴ Voor 2020-2021 (aanpassing elke 2 jaar)

4.2. Staatssteun

Er is sprake van staatssteun als aan alle onderstaande voorwaarden is voldaan:

1. De steun wordt door de overheid verleend of met overheidsmiddelen bekostigd.
2. Er is sprake van een onderneming.
3. De onderneming ontvangt een economisch voordeel dat zij bij normaal economisch handelen niet gekregen zou hebben.
4. Het voordeel is selectief. Dat betekent dat bepaalde ondernemingen of bepaalde producties begunstigd moeten zijn.
5. Het voordeel moet de mededinging vervalsen of dreigen te vervalsen en invloed op de handel tussen lidstaten hebben.

De beoordeling is niet afhankelijk van de aard van de (co)promotor (privé, overheid, vzw, ...), maar van de uitgeoefende activiteiten. Indien de uitgeoefende projectactiviteiten als concurrentieel worden beschouwd (= activiteiten waarvoor een markt bestaat), kunnen lagere steunpercentages of steunbedragen noodzakelijk zijn. Meer informatie inzake staatssteunregelgeving is te vinden op www.efro.be.

4.3. Inkomsten

De vaststelling van de EFRO-subsidie moet voldoende rekening houden met eventuele netto-projectinkomsten om overfinanciering te vermijden. Netto-inkomsten verlagen het aandeel van subsidiërende overheden in de projectfinanciering, met andere woorden netto-inkomsten kunnen niet enkel aangewend worden om het financieringsaandeel van de promotor te verlagen.

Onder inkomsten wordt de instroom van kasmiddelen verstaan, rechtstreeks afkomstig van betalingen door gebruikers/kopers voor door het project verstrekte goederen of diensten, zoals vergoedingen voor het gebruik van infrastructuur, de verkoop of verhuur van land of gebouwen of betalingen voor ontvangen diensten. Het betreft geen geldstromen afkomstig van publieke bijdragen en subsidies, financiering via privaat vermogen, ... Het betreft evenmin de louter indirecte en niet-meetbare inkomsten, zoals bijvoorbeeld gecreëerde meerwaarde door investeringen aan een gebouw, verhogen van de attractiviteit van een gebied door investeringen in het openbaar domein, verhogen van de naambekendheid van een organisatie na het uitvoeren van een demonstratieproject, ... Besparingen op operationele kosten die het gevolg zijn van het uitgevoerde project worden wel als netto-inkomsten behandeld²⁵.

Besparingen die het gevolg zijn van de uitvoering van maatregelen op het gebied van energie-efficiëntie, worden niet als netto-inkomsten behandeld.

Onder netto-inkomsten worden de inkomsten verstaan plus de restwaarde minus de exploitatiekosten in een bepaalde referentieperiode.

Voorbeelden van inkomsten-genererende projecten:

- bedrijfsinfrastructuur (bedrijventerreinen, bedrijventra, ...);
- onthaalinfrastructuur (multifunctionele ruimtes, congresinfrastructuur, ...);
- adviesverlening of begeleiding tegen betaling (bv. advies energie-efficiëntie);
- ontvangst van inkomgelden en inschrijvingsgelden (bv. betalende seminaries);
- verkoop van goederen (bv. publicaties, ...);
- ...

Indien via een project geïnvesteerd wordt in een reeds bestaande dienst of infrastructuur, moeten zowel de inkomsten van de nieuwe als de bestaande gebruikers in rekening gebracht worden.

Als niet alle investeringskosten voor medefinanciering in aanmerking komen, worden de netto-inkomsten

---

²⁵ Tenzij deze besparingen zouden teniet gedaan worden door een evenredige verlaging van exploitatiesubsidies

verhoudingsgewijs toegerekend aan de wel en niet subsidiabele delen van de investeringskosten.

Promotor en copromotoren moeten in hun projectvoorstel altijd toelichting geven betreffende de situatie inzake inkomsten. Volgende gevallen kunnen zich voordoen bij opmaak van het projectvoorstel:

Netto-inkomsten	Totale subsidiabele kosten	Raming mogelijk	Geen raming mogelijk	NVT
Tijdens uitvoering	$\leq 100.000\text{€}^{26}$	/	/	/
	$> 100.000\text{€}^{23}$	Aftrekken geraamde inkomsten tijdens projectperiode	Aftrekken werkelijke netto-inkomsten tijdens projectperiode	Geen (netto) inkomsten of staatssteun ²⁷
Na voltooiing	$\leq 1.000.000\text{€}$	Aftrekken geraamde netto-inkomsten tijdens referentieperiode van 10 jaar	Aftrekken werkelijke inkomsten tot 3 jaar na voltooiing	Geen (netto) inkomsten of staatssteun ²⁸
Na voltooiing	$> 1.000.000\text{€}$	Funding gap methode OF vast netto-inkomsten%	Aftrekken werkelijke netto-inkomsten tot 3 jaar na voltooiing	Geen (netto) inkomsten of staatssteun ²⁹

Inkomstenraming mogelijk, totale subsidiabele kosten > 1.000.000 EUR³⁰

Er kan worden geopteerd voor de toepassing van een vast netto-inkomstenpercentage, maar dit is momenteel enkel mogelijk voor projecten in een beperkt aantal sectoren³¹:

Weg	30%
Water	25%
Spoor	20%
Stadsvervoer	20%
Vaste afvalstoffen	20%
Onderzoek, ontwikkeling en innovatie	20%

De toepassing van de funding gap-methode is altijd mogelijk. Hierbij wordt de EFRO-bijdrage van tevoren afgestemd op de bruto zelf-financieringsmarge van het project en zodat zich geen overfinanciering voordoet.

Via de funding gap-methode worden de verdisconteerde netto-inkomsten berekend door de verdisconteerde kosten af te trekken van de verdisconteerde inkomsten en de eventuele restwaarde van de investering daarbij op te tellen. De berekening gebeurt voor een project-specifieke referentieperiode die zowel de periode van uitvoering als de periode na voltooiing van het project bestrijkt. Bij de berekening wordt ook

²⁶ Vanaf 02/08/2018 (voorheen 50.000€)

²⁷ Enkel ingevallen bepaald in art. 65, lid 8, e) en i) van Verordening 1303/2013

²⁸ Enkel in gevallen bepaald in art. 61, lid 8 van Verordening 1303/2013 (vanaf 02/08/2018)

²⁹ Enkel in gevallen bepaald in art. 61, lid 8 van Verordening 1303/2013 (vanaf 02/08/2018)

³⁰ Een veiligheidsmarge te bepalen door de Managementautoriteit zal gehanteerd worden voor projecten net onder deze drempel

³¹ Aanpassingen aan deze lijst zullen verschijnen op de www.efro.be

rekening gehouden met de normaal verwachte rentabiliteit van de betrokken investering en met het beginsel 'de vervuiler betaalt'.

Opbrengsten en kosten worden vastgesteld op basis van de methode van de incrementele kosten, dit is op basis van een vergelijking van inkomsten en kosten in een scenario met het EFRO-project en een scenario zonder het EFRO-project.

Actuele waarde

Als geldstromen in verschillende jaren worden samengenomen moet de tijdwaarde van geld in aanmerking worden genomen (toekomstige geldstromen zijn in huidige termen minder waard). Men zal dan toekomstige geldstromen naar het heden verdisconteren via een discontovoet om aldus de actuele waarde te verkrijgen. De Europese Commissie adviseert het gebruik van een financiële discontovoet van 4% in reële termen als indicatieve benchmark voor publieke investeringsprojecten die medefinanciering van EFRO ontvangen.

Als de discontovoet in reële termen wordt uitgedrukt, moet de berekening tegen constante prijzen plaatsvinden. Als lopende prijzen worden gebruikt, moet een nominale discontovoet worden toegepast.

Referentieperiode

De referentieperiode is het aantal jaren waarvoor voorspellingen worden gedaan in de inkomstenraming. De voorspellingen van het toekomstige verloop van het project moeten betrekking hebben op een periode die aansluit bij de nuttige levensduur van het project en lang genoeg is om een beeld te geven van de te verwachten effecten op de langere termijn. De levensduur verschilt afhankelijk van de aard van de investering.

In geval van investeringsprojecten gelden volgende referentieperiodes per sector:

Sector	Referentieperiode (jaren)
Spoorwegen	30
Watervoorziening/sanitaire voorziening	30
Wegen	25 – 30
Afvalbeheer	25 – 30
Stadsvervoer	25 – 30
Haven en luchthavens	25
Energie	15 – 25
Onderzoek en innovatie	15 – 25
Breedband	15 – 20
Zakelijke infrastructuur	10 – 15
Overige sectoren	10 – 15

De referentieperiode omvat ook de projectuitvoering en begint dus vanaf de start van de investeringskosten (niet vanaf de start van de inkomsten).

Netto-inkomsten

De netto-inkomsten zijn de inkomsten plus de restwaarde minus de exploitatiekosten in een bepaalde referentieperiode. De promotor moet de detailberekening van de netto-inkomsten (samenstelling en raming inkomsten, samenstelling en raming exploitatiekosten en toelichting raming restwaarde) aanleveren.

Restwaarde

Als de economisch relevante duur van het project langer is dan de referentieperiode, moet ook rekening worden gehouden met een restwaarde. Men gebruikt hiervoor de netto contante waarde van de kastromen in de resterende levensjaren van het project. Andere methodes zijn toegelaten, mits aanvaardbare motivatie.

Exploitatiekosten

- Vaste exploitatiekosten, met inbegrip van personeel, onderhoud en reparatie, algemeen beheer en administratie, verzekeringen,....., maar exclusief niet kasposten zoals afschrijvingen en aanleg reserves;
- Variabele bedrijfskosten, met inbegrip van verbruik van grondstoffen, energie en alle onderhoud en reparatie die nodig zijn om de looptijd van het project te verlengen;
- Vervangingskosten van apparatuur met een korte levensduur, die zorgt voor de technische werking van het project.

Normaal verwachte rentabiliteit

Onder rentabiliteit verstaat men het verschil tussen ontvangen winsten en geïnvesteerd bedrag. De rentabiliteit kan sterk afhankelijk zijn van de risico's die aan het project verbonden zijn. Vertrekkende van de normaal verwachte rentabiliteit kan nagegaan worden of het vooropgestelde financieringsschema aanvaardbaar is. Bij een gemiddeld tot hoge verwachte rentabiliteit zal de financiering voornamelijk via leningen moeten gebeuren, bij lage tot geen verwachte rentabiliteit zal een volledige financiering via subsidies mogelijk zijn.

Berekeningsmethode

- 1) bepaal netto-inkomsten => inkomsten + restwaarde – exploitatiekosten
- 2) verdisconteer netto-inkomsten en totale investeringskosten (inclusief eventueel niet-subsidiabele uitgaven in kader van een EFRO-project) aan reële discontovoet van 4% (voor elk jaar van de referentieperiode delen door $(1,04)^n$ waarbij n = het betrokken jaar, dus in jaar 1 delen door 1,04, in jaar 2 delen door $(1,04)^2$, in jaar 3 delen door $(1,04)^3$, ...)
- 3) bepaal de funding gap => verdisconteerde totale investeringskosten – verdisconteerde netto-inkomsten
- 4) bepaal funding gap ratio => funding gap / verdisconteerde totale investeringskosten
- 5) bepaal EFRO-subsidie => subsidiabele projectuitgaven * funding gap ratio * EFRO-percentage

Cijfervoorbeeld

Er wordt 40% EFRO-steun gevraagd voor een inkomstengenererend project. Het project heeft een totale investeringskost van 100 waarvan 80 subsidiabel is in het kader van het EFRO-project. Het project kent volgende kasstromen tijdens referentieperiode van 20 jaar:

<i>constante prijzen van 2014</i>					
Jaar	Investeringskosten	Exploitatiekosten	Inkomsten	Restwaarde	Netto-kasstroom
2014	25	-	-	-	- 25
2015	25	-	-	-	- 25
2016	25	-	-	-	- 25
2017	25	-	-	-	- 25
2018	-	2	4	-	2
2019	-	2	4	-	2
2020	-	2	4	-	2
2021	-	2	4	-	2
2022	-	2	4	-	2
2023	-	2	4	-	2
2024	-	2	4	-	2
2025	-	2	4	-	2
2026	-	2	4	-	2
2027	-	2	4	-	2
2028	-	2	4	-	2

2029	-	2	4	-	2
2030	-	2	4	-	2
2031	-	2	4	-	2
2032	-	2	4	-	2
2033	-	2	4	5	7
Totaal	100	32	64	5	
Totaal (verdisconteerd)	89	18	36	2	-68,93

	Verdisconteerde waarden	Niet-verdisconteerde waarden
Totale investeringskosten		100
waarvan subsidiabel (EC) (aanname)		80
Verdisconteerde investeringskosten	89	
Verdisconteerde netto-inkomsten = 36+2-18	20	

- 1) bepaal netto-inkomsten => inkomsten + restwaarde – exploitatiekosten
 $64 + 5 - 32 = 37$
- 2) verdisconteer netto-inkomsten en totale investeringskosten
 100 investeringskosten heeft actuele waarde 89
 37 netto-inkomsten heeft actuele waarde 20
- 3) bepaal funding gap => verdisconteerde totale investeringskosten – verdisconteerde netto-inkomsten
 $89 - 20 = 69$
- 4) bepaal funding gap ratio => funding gap / verdisconteerde totale investeringskosten
 $69 / 89 = 78 \%$
- 5) bepaal EFRO-subsidie => subsidiabele projectuitgaven * funding gap ratio * EFRO-percentage
 $80 * 78\% * 40\% \text{ EFRO} = 25$

Aanvullende opmerkingen

- Wanneer investeerder en operator/exploitant verschillend zijn moet een totale geconsolideerde analyse uitgevoerd worden (inkomsten van investeerder en operator).
- Indien btw geen subsidiabele uitgave is in het kader van het EFRO-project, dan wordt de funding gap opgemaakt op basis van bedragen exclusief btw.
- Indien de subsidiabele kosten naast de investeringskosten ook exploitatiekosten omvatten, dan kunnen de exploitatiekosten pas in mindering van de inkomsten worden gebracht ná de projectperiode.
- De volledige berekeningswijze is een verplichte bijlage bij het projectvoorstel. De funding gap-berekening wordt door een onafhankelijke deskundige (bv. bedrijfsrevisor) opgesteld of gevalideerd teneinde aan de Managementautoriteit de nodige garantie op correctheid en redelijkheid te geven. De kosten hiervoor mogen opgenomen worden in de projectbegroting.

Inkomstenraming mogelijk, totale subsidiabele kosten ≤ 1.000.000 EUR

Voor projecten met een totale kost kleiner of gelijk aan 1.000.000 EUR, mag de funding gap methode vervangen worden door een vereenvoudigde methode voor de verwerking van de inkomsten. De promotor staat in voor de raming van de netto-inkomsten gedurende een referentieperiode van 10 jaar. Deze netto-inkomsten worden in mindering gebracht van de totale kostprijs van de actie vooraleer de EFRO-steun wordt berekend.

- netto-inkomsten: geraamde opbrengsten voortvloeiend uit het project minus exploitatiekosten in de loop van de referentieperiode.
- exploitatiekosten: onkosten verbonden aan de werking van het investeringsproject, met inbegrip van de normale en buitengewone onderhoudskosten, maar uitgezonderd afschrijvings- en kapitaalkosten.
- referentieperiode: 10 jaar

Inkomsten kunnen niet op voorhand objectief geraamd worden

Om inkomsten vooraf objectief te kunnen ramen moet het mogelijk zijn de hoofdelementen van inkomsten, met name de prijs en de vraag, te kunnen voorspellen. Belangrijk hiertoe zijn vooral de beschikbaarheid van consistente gegevens en de al opgedane ervaringen met gelijkaardige projecten.

Een duidelijke verantwoording is noodzakelijk als in uitzonderlijke gevallen een voorafgaande objectieve raming van de netto-inkomsten niet mogelijk is. Ex post zullen de binnen 3 jaar na voltooiing van het project effectief gegenereerde netto-inkomsten in mindering worden gebracht van de subsidiabele uitgaven. In voorkomend geval zal onrechtmatig betaalde EFRO-steun worden teruggevorderd.

Inkomsten niet van toepassing

Bovenvermelde regels gelden niet voor:

- projecten die geen inkomsten genereren;
- projecten waar de inkomsten de exploitatiekosten niet volledig dekken (geen netto-inkomsten);
- projecten waarvoor de voorschriften inzake staatssteun gelden.

Monitoring van inkomsten

Als de funding gap-methode werd toegepast, zal er bij correcte toepassing van de methode en bij ongewijzigde omstandigheden voor de uitvoering van het project geen reden zijn tot aanpassing van de EFRO-steun. Afwijkingen die het gevolg zijn van externe economische omstandigheden (bv. onvoorziene inflatie) geven geen aanleiding tot herberekeningen. Indien gedurende de referentieperiode echter nieuwe vormen van inkomsten ontstaan (m.a.w. oorspronkelijk niet voorzien en waar bij de bepaling van de EFRO-steun nog geen rekening mee werd gehouden) zal wel een aanpassing van de funding gap-berekening en desgevallend de EFRO-steun moeten worden doorgevoerd.

Promotoren hebben met het oog op de monitoring van inkomsten een informatieplicht ten opzichte van de Managementautoriteit. De promotor moet, ongeacht eventuele latere controles, ook na de afsluiting van zijn project de Managementautoriteit onmiddellijk inlichten bij vastgestelde of verwachte afwijkingen die niet het gevolg zijn van zuivere marktomstandigheden

4.4. Btw

Algemeen

Btw is enkel subsidiabel indien effectief en definitief door de eindbegunstigde/eindontvanger gedragen³².

³² Opgelet: afwijkende regels inzake aftrekbaarheid btw voor kosten voor onthaal, logies, spijs en drank: btw is soms geheel of gedeeltelijk niet aftrekbaar en bijgevolg geheel of gedeeltelijk subsidiabel ikv EFRO

Alle andere belastingen en heffingen zijn niet subsidiabel. Regularisaties en aanpassingen van BTW die buiten de projectperiode vallen maar betrekking hebben op de ingediende projectuitgaven, kunnen aanleiding geven tot correcties (bv. vaststelling definitief verhoudingsgetal, wijzigingen aan recht op aftrek, ...).

Mogelijke btw-statuten

1. Niet btw-plichtig: btw is subsidiabele uitgave voor EFRO
2. Btw-plichtig: btw is geen subsidiabele uitgave voor EFRO
3. Gemengd btw-plichtig (btw-plichtige activiteiten waarbij een gedeelte van de activiteiten is vrijgesteld van btw-plicht): btw is subsidiabele uitgave voor EFRO volgens het systeem van algemeen verhoudingsgetal of van werkelijk gebruik.
4. Gedeeltelijk btw-plichtig (btw-plichtige en niet btw-plichtige activiteiten): btw op de niet btw-plichtige activiteiten is een subsidiabele uitgave voor EFRO

Btw verlegd (btw door medecontractant)

Btw door medecontractant betreft een verlegging van de heffing: voor werk in onroerende staat verricht voor de beroepswerkzaamheden van een klant die btw-plichtig is wordt geen btw in rekening gebracht. Op de factuur vindt men noch het btw-tarief noch het bedrag van de verschuldigde btw terug, enkel de vermelding 'btw te voldoen door medecontractant – KB nr. 1 artikel 20' of 'btw verlegd'. De medecontractant (= klant) is verplicht de verschuldigde btw te verleggen naar vak 56 van zijn periodieke btw-aangifte. De aftrekbare BTW wordt aangegeven in vak 59.

Btw op buitenlandse facturen

Als een promotor iets aankoopt bij een buitenlandse leverancier zal op de factuur geen btw terug te vinden zijn. De promotor zal echter wél de btw moeten betalen en het bedrag van de factuur moeten verwerken in zijn btw-aangifte (EU-lidstaat: btw in vak 55 en belastbare basis in vak 86, niet-EU-lidstaat: btw in vak 57 en belastbare basis in vak 88). De aftrekbare BTW wordt aangegeven in vak 59.

Bewijslast

- Per partner een verklaring inzake btw-statuut (bij de indiening van een projectvoorstel).
- De btw-aangifte en bijhorende detail of het aankoopjournaal/grootboek moeten niet standaard worden aangeleverd, maar kunnen wel bij wijze van steekproef worden opgevraagd bv. bij gebruik van btw medecontractant of om de effectief afgetrokken btw op factuurniveau na te gaan.
- Bij gebruik van een voorlopig verhoudingsgetal kan de promotor er voor opteren de btw pas in te dienen wanneer het definitieve verhoudingsgetal is gekend³³ (om retroactieve correcties te vermijden).

4.5. Aankoop van tweedehands materieel

De aankoopkosten van tweedehands materieel komen voor medefinanciering in aanmerking. De wet op de overheidsopdrachten is ook van toepassing op de aankoop van tweedehandsmaterieel, met uitzondering van opportuniteitsaankopen (bv. faillissementsverkoop).

Bewijslast

- De factuur van de aankoop van tweedehands materieel.
- Indien van toepassing, bewijslast in het kader van overheidsopdrachten of motivering van opportuniteitsaankoop als uitzondering.

³³ Afwijking tot maximaal 10% tussen voorlopig en definitief verhoudingsgetal is toegelaten indien promotor effectief geen aanpassing bij de BTW-administratie heeft gevraagd

4.6. Cash betalingen

Cash betaalde facturen en kastickets komen enkel in aanmerking mits voldoende bewijs (betalingsbewijs, stempel/handtekening/verklaring leverancier, uittreksel kasboek, ...).

4.7. Interne facturatie binnen een organisatie of kostenverrekening

Organisaties kunnen afdelingen verzelfstandigen (bv. informatica-afdeling, personeelsafdeling, ...). De diverse interne zelfstandige afdelingen kunnen dan onderling factureren (interne facturatie). Met interne facturatie wordt hier geen facturatie tussen promotor en copromotor(en) bedoeld.

Elke afdeling stuurt interne facturen/kostenafrekeningen voor haar diensten/producten naar de andere afdelingen binnen de organisatie (de informatica-afdeling stuurt bv. een factuur naar een andere interne afdeling die om een nieuwe pc gevraagd heeft). Interne facturatie of kostenverrekening mag in geen geval kostenverhogend werken. Een interne factuur kan louter boekhoudkundig verwerkt worden (geen geldstroom) of kan effectief betaald worden (geldstroom tussen de afdelingen).

Interne facturatie is aanvaardbaar voor EFRO-subsidiëring als:

- het louter ondersteunende leveringen of diensten betreft (anders: copromotorschap);
- de doorrekening gebeurt tegen kostprijs (geen marge);
- een interne factuur kan voorgelegd worden;
- de facturerende afdeling in voorkomend geval de wet op de overheidsopdrachten heeft nageleefd (controle van het gunningsverslag).

Bij facturatie van werken/leveringen/diensten tussen zuivere interne afdelingen van dezelfde organisatie is de wet op de overheidsopdrachten dus niet van toepassing.

In deze context kan ook verwezen worden naar de zogenaamde 'in house' overeenkomsten die eveneens ontsnappen aan de toepassing van de wet op de overheidsopdrachten. Het betreft hier meestal binnen eenzelfde overheidsstructuur gesloten overeenkomsten tussen instanties met afzonderlijke rechtspersoonlijkheid, in functie van hun respectieve taken en bevoegdheden. Zo kan een moederoverheid zonder beperking een beroep doen op een dochteragentschap als de moeder op de dochter toezicht uitoefent zoals op de eigen diensten (dochter moet hierbij volledig publiek zijn, dus zonder enige privé-participatie) én de dochter tegelijkertijd het merendeel van haar activiteiten verricht ten behoeve van de moeder. Dat in house overeenkomsten buiten de marktwerking mogen blijven is het evidente gevolg van het recht van iedere overheid om haar interne structuur naar eigen wens op te zetten.

4.8. Uitgaven voor rechtsbijstand

Uitgaven voor rechtsbijstand (juridisch advies, verdediging door advocaten, ...) zijn subsidiabel als zij noodzakelijk zijn voor de uitvoering van het project.

Uitgaven voor boetes, financiële sancties, verbreekingsvergoedingen en gerechtskosten zijn niet subsidiabel.

4.9. Uitgaven van overheidsdiensten

Uitgaven van overheidsdiensten die voortvloeien uit de wettelijke verantwoordelijkheden van de overheidsinstantie of uit de dagelijkse beheers-, toezicht- en controleopdrachten van de overheid (met andere woorden uitgaven die volgen uit het reguliere beleid en de reguliere taken van de overheid) komen niet voor EFRO-steun in aanmerking.

Op deze algemene regel bestaan volgende uitzonderingen:

- 1) Uitgaven van overheidsdiensten kunnen in aanmerking komen voor EFRO-steun in het kader van de Technische Bijstand.
- 2) Uitgaven van overheidsdiensten kunnen in aanmerking komen voor EFRO-steun wanneer de overheid zelf promotor is van een specifiek project (additioneel aan het reguliere beleid). De betrokken uitgaven moeten verband houden met daadwerkelijk en rechtstreeks voor het project betaalde kosten en moeten worden aangetoond aan de hand van facturen.

4.10. Eigen inbreng

De rechtstreekse overheidsbijdrage bedraagt in principe maximaal 85% waardoor de promotor minimaal 15% zelf moet financieren. De eigen middelen kunnen ook onrechtstreeks afkomstig zijn van overheidssubsidies (subsidies niet toegewezen voor het realiseren van dit welbepaalde EFRO-project, maar algemene subsidies door de promotor zelf te bestemmen).

De promotor moet de Managementautoriteit onmiddellijk op de hoogte brengen als hij uiteindelijk meer projectsubsidies zal ontvangen dan initieel voorzien alsook van elke wijziging aan het financieringsplan. Bij controle ter plaatse wordt via de boekhouding altijd gecontroleerd of er geen overfinanciering van het project bestaat. Het ontvangen van meer cofinanciering dan voorzien, kan eerst verrekend worden op de eigen inbreng (deze kan hierdoor minder dan 15% bedragen). Indien nodig zal de EFRO-steun worden aangepast.

5. Opsporing en melding van onregelmatigheden en fraude

Een onregelmatigheid wordt gedefinieerd als elke inbreuk op het Unierecht of op het nationale recht betreffende de toepassing daarvan, die bestaat in een handelen of nalaten van een promotor of copromotor waardoor de algemene begroting van de Gemeenschappen wordt of zou kunnen worden benadeeld als gevolg van een onverschuldigde uitgave. Deze definitie omvat dus alle soorten objectieve gedragingen (een handeling of het nalaten van een handeling), ook als er geen sprake is van opzet, die een overtreding of niet-naleving van het Gemeenschapsrecht inhouden en waardoor de Gemeenschapsbegroting wordt of zou kunnen worden benadeeld.

Bij fraude is er steeds component opzettelijk bedrog aanwezig, waarmee het zich onderscheidt van de algemenere term 'onregelmatigheid'.

Een „vermoeden van fraude” is een onregelmatigheid die aanleiding geeft tot het inleiden van een administratieve of gerechtelijke procedure in de lidstaat om na te gaan of er sprake is van een opzettelijke handeling, in het bijzonder van fraude.

De lidstaten moeten de Commissie binnen twee maanden na afloop van elk kwartaal de onregelmatigheden toezenden ten aanzien waarvan een eerste administratieve of gerechtelijke vaststelling is opgemaakt. Volgende gevallen worden niet beschouwd als onregelmatigheden en moeten niet gemeld worden aan de Commissie:

- gevallen waarin de enige onregelmatigheid erin bestaat dat het project geheel of gedeeltelijk niet wordt uitgevoerd wegens het faillissement van de (co)promotor. Onregelmatigheden voorafgaand aan een faillissement en elk vermoeden van fraude moeten wel gemeld worden.
- gevallen die door de (co)promotor vrijwillig ter kennis van de beheers- of certificeringsautoriteit worden gebracht, voordat zij door één van beide worden ontdekt, hetzij vóór, hetzij na betaling van de EFRO-steun.
- gevallen die door de beheers- of certificeringsautoriteit worden ontdekt en rechtgezet vóór opnemning van de desbetreffende uitgaven in de certificering aan de Europese Commissie.

De promotor doet onverwijld mededeling aan de Managementautoriteit over feiten en omstandigheden, waarvan hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat zij invloed hebben op het recht van voortbestaan van de EFRO-subsidie, alsook van een verzoek aan de rechtbank tot verlening van uitstel van betaling, een gerechtelijk akkoord of een faillissement van de promotor, dan wel van één van de copromotoren.

Bij vermoeden van een onregelmatigheid of fraude kan de Managementautoriteit opdracht geven aan de Certificeringsautoriteit tot voorlopige opschorting van de uitbetaling van de toegekende EFRO-steun. Als na grondig onderzoek van het project blijkt dat onregelmatigheden zijn begaan, kan de Managementautoriteit beslissen tot definitieve opschorting van de EFRO-steun en tot terugvordering van de al uitgekeerde steun. Deze terugvordering kan gebeuren via de aanpassing van het nog verschuldigde saldo een effectieve opdracht tot terugvordering.

Promotoren kunnen ook rechtstreeks bij het Europees Bureau voor Fraudebestrijding (OLAF) onregelmatigheden of (vermoeden van) fraude doorgeven:

Postadres: Europese Commissie, OLAF, 1049 Brussel

Web-formulier: http://ec.europa.eu/anti_fraud/contacts/fraud-reporting-form/index_en.htm